

به نام خدا

تهیه شده در سایت

یکمین دات کام

www.lomin.com

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان جهاد کشاورزی استان اصفهان
معاونت تحقیقات، آموزش و ترویج

نشریه ترویجی

آماده نمودن غده سیب زمینی برای کاشت

نگارش: مهندس خسرو برومند
واحد تولید برنامه های ترویجی و انتشارات فنی
مدیریت آموزش و ترویج

بسمه تعالی
این کتاب به وسیلهٔ انتشارات جهاد کشاورزی استان اصفهان در سال ۱۳۸۰ خورشیدی به چاپ رسیده است. این کتاب به منظور آشنایی با گیاه کلبه مردم در رفاهاه باشد.

مقدمه:

در سال ۱۵۶۰ میلادی استعمارگران اسپانیایی در آمریکای جنوبی با گیاه عجیبی بنام لاپایا (Lapaya) روبرو شدند که بومیان کشور پرو از غده‌های زیرزمینی آن تغذیه میکردند. در آن زمان تولید مواد غذایی در اروپا بمیزانی نبود که کلبه مردم در رفاهاه باشند. استعمارگران همراه با غنایم دیگر از قبیل طلا و جواهرات، سیب‌زمینی را به دربار اسپانیا ارسال داشتند که در مدت کوتاهی سرتاسر اروپای شمالی و غربی با کشت این گیاه آشنا شدند و این محصول سطح کشت وسیعی را بخود اختصاص داد. در حال حاضر سطح زیرکشت این محصول در جهان حدود ۲۳ میلیون هکتار و تولید آن حدود ۲۲۰ میلیون تن میباشد.

سابقه کشت سیب زمینی در کشور ایران نسبتاً طولانی بوده بطوریکه از مدارک برمی آید حدود ۲۰۵ سال پیش به کشور وارد و تا سال ۱۳۳۹ سطح زیرکشت آن حدود ۲۲ هزار هکتار و متوسط تولید ۴/۸ تن در هکتار بوده است. از آن زمان تاکنون سطح زیرکشت سیر صعودی را طی نموده بطوریکه در سال ۱۳۷۷ سطح زیر کشت در کشور ۱۶۰۰۰۰ هکتار بوده است و متوسط تولید ۲۱۲۲۳ کیلوگرم در هکتار و کل تولید سیب‌زمینی به مرز ۳/۳ میلیون تن رسیده است. در صورت وجود بذور غده‌ای سالم و رعایت مسائل بهزرایی با همین سطح زیرکشت براحتی میتوانیم تولید را تا دو برابر میزان فعلی افزایش دهیم.

شناسنامه

عنوان: آماده نمودن غدهٔ سیب زمینی برای کاشت
نگارش: مهندس خسرو برومند
تلخیص و سلاسه نویسی: مهدی باقر بیگی و محمد سهرابی دانشجویان کارشناسی زراعت و اصلاح نباتات

ویرایش فنی: مهندس احمد جعفری
ویراستاری و تدوین: مهندس محمد هادی کاراندیش
ناشر: سازمان جهاد کشاورزی استان اصفهان

نوبت چاپ: اول

تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه

چاپ: رضوی

بیرسی و تصویب: این نشریه در جلسه شورای انتشارات تحقیقات، آموزش و ترویج سازمان جهاد کشاورزی استان اصفهان تحت شماره ۲۴۹-۵۴ به ثبت رسیده است.

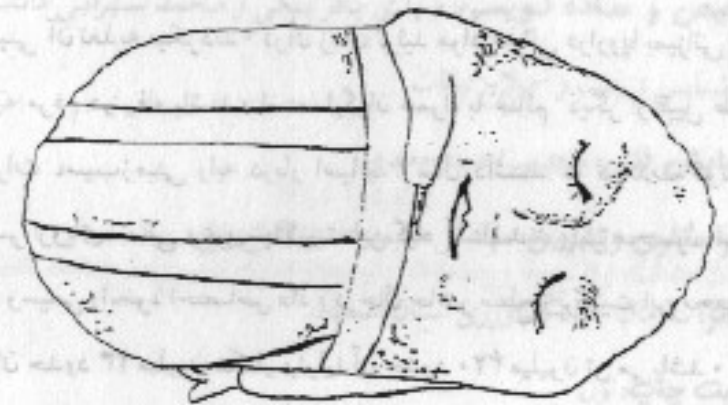
تاریخ انتشار: ۱۳۸۰

کتابخانه و نشریات جهاد کشاورزی استان اصفهان

آماده نمودن غده سیب زمینی برای کشت

غده سیب زمینی پس از برداشت، بلافاصله نمی تواند جوانه زده و مبرز شود، زیرا در غده موادی وجود دارد که از این کار جلوگیری می کند و اصطلاحاً این حالت را خواب بذر گویند.

چگونه میتوان آماده نمودن غده سیب زمینی برای کشت
 برای این منظور باید غده سیب زمینی را در یک محلول ۰.۵٪ پتاسیم پرفورمات یا ۰.۵٪ پتاسیم پرفورمات و ۰.۵٪ پتاسیم پرفورمات و ۰.۵٪ پتاسیم پرفورمات در آب حل کرده و غده سیب زمینی را در این محلول به مدت ۲۴ ساعت قرار دهیم.

شکل (۱) غده سیب زمینی در حال خواب
 پس از برداشت با گذشت زمان مناسب (کمتر از یک ماه تا بیش از سه ماه، بسته به شرایط رشد و نمو، نحوه نگهداری، رطوبت و غیره) کم کم مراد باز دارند. جوانه زنی از بین رفته و سیب زمینی ها بیدار شده و آماده کشت میگردند.

(شکل ۲) غده سیب زمینی بیدار شده

اگر سیب زمینی نارس برداشت شود، دیرتر آماده جوانه زدن می شود. در صورتیکه حرارت انبار بیشتر از ۴ تا ۵ درجه سانتیگراد باشد جوانه زدن زودتر انجام خواهد شد.

غده هایی که در دمای پایین نگهداری شده اند را نباید بلافاصله پس از خروج از انبار کشت کرد زیرا غده ها در این صورت باید مدت زیادی در زمین بمانند تا بتوانند جوانه بزنند و در این حالت خطر حمله آفات و عوامل بیماری زا و یوسیدگی غده ها افزایش می یابد و تعداد زیادی از غده ها فقط یک ساقه تولید می کنند که نتیجه کاهش محصول خواهد بود.

اگر در محل چشمه های سیب زمینی، جوانه های کوچک پیدا شده باشد اینگونه غده ها یکتواخت مبرز می شوند.

نحوه جوانه‌دار نمودن غده‌ها

- برای جوانه دار نمودن غده‌ها، باید آنها را ۲ تا ۳ هفته قبل از کاشت در حرارت ۱۰ تا ۱۲ درجه سانتی‌گراد در محل روشنی نگهداری نمود.

باید توجه داشت که غده‌ها را نباید مستقیماً در مقابل نور خورشید قرار داد. هدف از روشنی انبار این است که جوانه‌ها کوتاه‌رقی نگه‌داشته شوند تا پس از کاشت سریعاً رشد کرده و از حمله عوامل بیماری‌زا در امان بمانند. برای این کار میتوان از جعبه‌های مخصوص یا از کیسه‌های توری استفاده کرد.

- زمانیکه هنوز جوانه‌ها آشکار نشده‌اند جهت تحریک غده‌ها برای جوانه‌زنی میتوان آنها را در الک چوبی ریخته و الک را برای مدت کوتاهی تکان داد. این عمل را ۲ تا ۳ روز و هر روز یکبار انجام می‌دهیم. (این عمل برای تولید سبب زمینی بذری توصیه نمی‌گردد)

- جوانه‌ها قبل از کاشت باید قوی و ضخیم باشند، بطوریکه هنگام کاشت آسیب نینند، برای این کار باید پس از آشکار شدن جوانه‌ها حرارت را به حدود ۸ درجه سانتی‌گراد رسانند. و زمانیکه طول جوانه‌ها به حدود ۴ تا ۵ میلی‌متر رسید باید به آنها نور بدهیم. هرچه جوانه‌دار نمودن غده‌ها دقیق‌تر و بهتر صورت گیرد، سبب زدن محصول یکنواخت و محصول زودرس‌تر می‌شود.

(شکل ۳) جوانه‌های قوی و مناسب

ارقای را که زود جوانه می‌زنند باید در معرض حرارت کمتر و نور بیشتر قرار دهیم و برعکس. جوانه‌ها در مرحله‌ای که دارای جوانه‌های کوچک و نازک است در صورتی که از غده فقط یک جوانه ظاهر شود (جوانه انتهایی)، لازم است آنرا از غده جدا کنیم تا بقیه چشمکها جوانه نزنند چون یک جوانه محصول زیادی تولید نمی‌کند.

(شکل ۴) غده سبب زمینی با جوانه انتهایی

- تولید جوانه‌های قوی بانور کافی امکانپذیر است، برای تامین نور کافی می‌توان از لامپهای فلورسنت (مهتابی) نیز استفاده نمود. (یک جفت لامپ مهتابی برای ۲۵۰۰ کیلوگرم غده سبب زمینی کافی است). در نظر گرفتن هنگام چیدن غده‌ها این که جوانه‌های آنها شکسته شده است نسبت به غده‌های جوانه‌دار،

دیرتر جوانه خواهند زد و اگر بخواهیم اینگونه غده‌ها را بکاریم، باید آنها را در محل جداگانه‌ای کشت نماییم.

هر یک از چشم‌های غده می‌تواند تا چند مرتبه جوانه بزند، البته جوانه اولی از جوانه‌ایکه برای دومین بار بدست می‌آید قویتر است و جوانه دومی از جوانه سومی بهتر است.

باید جوانه‌های روشن و سفید نخی شکل که در تاریکی بوجود آمده‌اند را از سیب‌زمینی جدا نمود تا غده‌ها در مجاری نور بتوانند جوانه‌های قوی بوجود آورند.

(شکل ۵) جوانه‌های نخی و ضعف در نمایه خطی و بزرگ

مزایای جوانه دار نمودن غده سیب زمینی

۱- کشت غده‌های جوانه دار در خاک‌هایی که دارای دمای ۲ تا ۳ درجه سانتی‌گراد می‌باشد امکان پذیر است ولی غده‌های جوانه دار نشده را باید در زمینی با دمای بیش از ۸ درجه سانتی‌گراد کشت نمود.

۲- غده‌های جوانه دار شده بهتر می‌توانند از اثر خاک استفاده کنند زیرا زودتر سبز میشوند و قبل از آبشویی ازت، آنرا مورد استفاده قرار میدهند.

۳- خطر ابتلاء غده‌های جوانه دار شده به بونه‌میری کمتر می‌شود، چون زمان بیرون آمدن از زیر خاک کاهش می‌یابد.

۴- مسئول غده‌های جوانه دار شده را حداقل ۱۴ روز زودتر از غده‌های جوانه دار نشده می‌توان برداشت نمود.

۵- بوته‌ها در مزرعه یکنواخت‌تر می‌شوند.

۶- غلبه بر مائه‌های هرز (به علت زود سبز شدن و پیر شدن سطح مزرعه)

۷- سالم ماندن غده‌ها در برابر قارچ‌ها، باکتری‌ها و سایر عوامل بیماری‌زای خاکزی

۸- بلحاظ ریشه‌های زیادی که غده‌های جوانه دار شده تولید می‌کند می‌تواند حیران سرمازگی احتمالی را بپذیرد.

۹- به علت زود سبز شدن و پوشیده شدن زمین تیخیر سطحی کاهش می‌یابد.

۱۰- افزایش محصول

۱۱- غده‌های تولیدی از لحاظ اندازه و وزن یکنواخت بوده و بازاریستندی بیشتری دارند.

تذکرات:

۱- با سیب‌زمینی بذری باید مانند یک تخم مرغ رفتار کرد، یعنی هنگام جابجایی از کشیدن گونیهای محتوی غده‌های سیب‌زمینی روی زمین و یا انداختن آنها از

ارتفاع بالا باید جداً خردداری گردد. سیب‌ها به اندازه یک پنجم از غده‌ها خرد شوند.

۱- کف درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید و درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید.

۲- درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید و درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید.

۳- درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید و درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید.

۴- درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید و درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید.

۵- درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید و درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید.

۶- درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید و درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید.

۷- درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید و درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید.

۸- درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید و درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید.

۹- درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید و درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید.

۱۰- درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید و درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید.

(شکل ۶) حمل نادرست غده‌ها

۲- گونی‌هایی را که برای انتقال غده‌های بذری در نظر گرفته میشوند باید کتفی و یا پلاستیکی مشک باشند تا غده‌ها بتوانند تنفس کنند، گونی‌ها باید به اندازه‌ای پر شوند که یک کارگر براحتی بتواند آنها را حمل نماید و سیب‌زمینی‌ها نشورده و آسیب دیده نشوند.

۳- برای ابار کردن سیب‌زمینی، بوژه غده‌های بذری، نباید از انباری که در آن میوه، مخصوصاً سیب‌درختی، هلو، گلابی و گوجه‌فرنگی نگهداری می‌شود، استفاده نمود.

۴- غده سیب زمینی یک موجود زنده است و احتیاج به تنفس نمودن دارد لذا

باید به میزان کافی هوا (اکسیژن) در اختیار آن گذاشته شود و در غیر این صورت

غده‌ها دچار خفگی شده و می‌گندند.

۵- غده‌های بذری نباید زیاد روی هم انباشته شوند تا بتوانند به اندازه کافی هوا

دریافت کنند، بدین منظور برای نگهداری غده‌های بذری نباید بیش از ۲ تا ۳

ردیف از آنها را روی هم قرار داد.

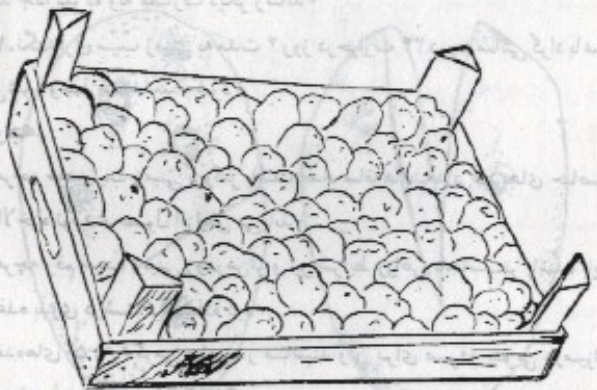
۶- درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید و درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید.

۷- درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید و درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید.

۸- درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید و درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید.

۹- درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید و درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید.

۱۰- درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید و درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید.

۷- غده سیب زمینی مخصوص نگهداری و جوانه‌دار نمودن غده‌های بذری سیب‌زمینی

در مناطق با آب و خاک شور هرگز به کشت سیب‌زمینی اقدام نکنیم.

۸- درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید و درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید.

۹- درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید و درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید.

۱۰- درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید و درخت را با یک لایه از خاک و کود بپوشانید.

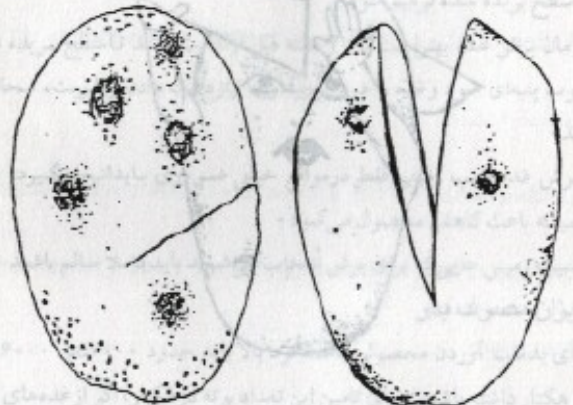
باخطرکندیکی مواجه می‌گردد.

۸. در حمل و نقل راه دوز، سیب زمینی های جوانه دار نسله یا خطر شکستن جوانه ها مواجه می شوند.
۹. در زراعت سیب زمینی حتی الامکان از کود ازته سولفات آمونیم استفاده شود تا محصول بیشتری بدست آید.
۱۰. حرارت بیش از ۲۰ درجه سانتی گراد سرعت جوانه زنی را خیلی زیاد می کند و غده ها جهت تنفس به هوای کافی نیاز دارند.
۱۱. سیب زمینی هایی که جوانه دار نشده اند و بابه علمی سالم به نظر نمی رسند را باید جدا نموده و به مصارف دیگر رساند.
۱۲. نگهداری سیب زمینی به مدت ۴ روز در حرارت ۳۴ درجه سانتی گراد باعث می شود وسط غده ها سیاه شود.

توجه:

- هرچه غده سیب زمینی بزرگتر باشد، تعداد ساقه ها، تعداد غده های حاصله و بالاخره تولید محصول افزایش می یابد.
- هرچه رقم سیب زمینی زودرس تر و نیز شرایط زراعی نامناسب تر باشد، باید از غده بذری درشت تر استفاده کرد.
- غده های ۵۰ تا ۶۰ گرمی برای بذر مناسبند ولی برای صوره جویی در میزان مصرف بذر غده های ۳۵ تا ۵۵ گرمی توصیه می شود.
- در صورتیکه ناچار باشیم سیب زمینی را برش دهیم، باید هر قطعه آن از ۲۵ گرم کمتر نباشد و تعداد مناسب (حداقل ۳ تا ۴) چشمک داشته باشد.
- برش دادن سیب زمینی کاملاً بدون خطر نیست، یعنی احتمال آلوده شدن غده ها زیاد است، ولی در صورت اجبار می توان غده های بزرگ را از طول به به دو نیم نمود (از محل تاج بطرف ناف).
- در صورتیکه غده ها بیش از حد تکه تکه شوند خطر گندیدگی و بیماری آنها را تهدید می کند و باید مراقب بود در هنگام برش به چشم ها آسیب وارد نشود.

- برش عرضی باعث می گردد که در قسمت بالای غده (محل تاج) تعداد زیادی چشمک قرار گیرد و در قسمت بایینی غده (ناف) تعداد کمی چشم باقی بماند.
- غده های برش خورده بایستی ۱۰ تا ۱۵ روز در شرایط مناسب حرارتی و رطوبتی قرار گیرند تا قسمت های بریده شده، ترمیم گردیده و سپس کاشته شوند.

(شکل ۸) الف - برش صحیح

- کاردی که برای برش غده ها بکار می رود باید کاملاً تیز باشد و بعد از هر برش توسط مواد ضد عفونی کننده مانند فرمالین ضد عفونی شود.
- غده های کوچکتر از ۴۰ گرم را باید به تعداد ۲ یا ۳ عدد کشت نمود.

معایب غده‌های برش خورده

- آلوده شدن غده‌های برش خورده به عوامل بیماری‌زا (قارچها و باکتریها و غیره) .
- کاهش محصول غده‌های برش خورده نسبت به غده‌های برش نخورده .

۱- سرعت خشک شدن غده‌ها در برش خورده کمتر است و در نتیجه احتمال آلودگی آنها بیشتر است .
۲- در برش خورده ۲۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند و در برش نخورده ۸۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند .

۳- در برش خورده ۲۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند و در برش نخورده ۸۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند .

۴- در برش خورده ۲۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند و در برش نخورده ۸۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند .

۵- در برش خورده ۲۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند و در برش نخورده ۸۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند .

۶- در برش خورده ۲۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند و در برش نخورده ۸۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند .

۷- در برش خورده ۲۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند و در برش نخورده ۸۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند .

۸- در برش خورده ۲۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند و در برش نخورده ۸۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند .

۹- در برش خورده ۲۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند و در برش نخورده ۸۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند .

۱۰- در برش خورده ۲۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند و در برش نخورده ۸۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند .

۱۱- در برش خورده ۲۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند و در برش نخورده ۸۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند .

۱۲- در برش خورده ۲۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند و در برش نخورده ۸۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند .

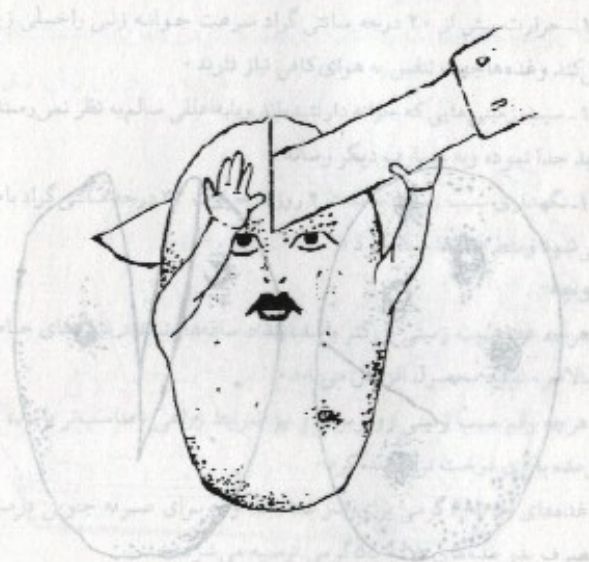
۱۳- در برش خورده ۲۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند و در برش نخورده ۸۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند .

۱۴- در برش خورده ۲۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند و در برش نخورده ۸۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند .

۱۵- در برش خورده ۲۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند و در برش نخورده ۸۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند .

۱۶- در برش خورده ۲۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند و در برش نخورده ۸۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند .

۱۷- در برش خورده ۲۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند و در برش نخورده ۸۰ درصد ماده خشک در غده‌ها باقی می‌ماند .

شکل ۹) اظفار مرانرید . هر یک از قطعه آن از ۲۵ گرم کمتر باشد و تعداد مناسب حداقل ۳۰۰۰ باشد .

مزایای غده‌های برش خورده :

- صرفه جویی در میزان مصرف بذر .
- تحریک شدن غده و سرعت درخواته زنی .

نکات مهم در مورد غده‌های بذری سیب زمینی

- توصیه می‌شود برای تهیه بذر سالم و مرغوب حتماً به مراکزی که مورد تأیید

سازمان جهاد کشاورزی می‌باشند مراجعه نمایید .

- رقم‌های مختلف سیب زمینی را نباید بدون نشانه گذاری در کنار هم انبار نمود زیرا هنگام کشت ممکن است باهم مخلوط شوند و یکنواختی محصول به هم بخورد .

باید از برش سیب زمینی‌های پلاسیده جداً خودداری نمود .
- برش باید بنحوی انجام شود که چشم‌ها در دو طرف سیب زمینی بطور مساوی تقسیم شوند و پس از برش باید دوتیمه برش خورده را مجدداً روی هم قرار دهیم تا سطح بریده شده ترمیم شود .

- زمان برش غده بهتر است ۳ تا ۴ هفته قبل از کاشت باشد تا سطح بریده شده چوب پنبه‌ای شود و غده را در برابر بیماری‌ها و از دست دادن رطوبت، محافظت کند .

- برش غده سیب زمینی فقط در مواقع خیلی ضروری باید انجام گیرد، چون همیشه باعث کاهش محصول می‌شود .

- سیب زمینی‌هایی که برای برش انتخاب می‌شوند باید کاملاً سالم باشند .

میزان مصرف بذر

برای بدست آوردن محصولی با عملکرد بالا باید حدود ۵۰۰۰۰ تا ۶۰۰۰۰ بوته در هکتار داشته باشیم و برای تامین این تعداد بوته در هکتار، اگر از غده‌های ۴۵ تا ۶۰ گرمی استفاده کنیم به ۳۰۰۰ کیلوگرم در هکتار بذر احتیاج داریم .

اگر در میزان بذر صرفه جویی بیش از حد صورت گیرد، میزان تولید محصول کاهش می‌یابد .

مطابق با قددهای بر شش و شوز و شوزات معیاره استاندارد در زراعت و شوزات
و شوزات استاندارد و شوزات استاندارد و شوزات استاندارد و شوزات استاندارد
و شوزات استاندارد و شوزات استاندارد و شوزات استاندارد و شوزات استاندارد
منابع:

W.Hunnius Kartoffelbau DLG C -Verlag Frankfurt/ Main
در زمینه شوزات استاندارد و شوزات استاندارد و شوزات استاندارد و شوزات استاندارد

Brockhaus- abc - Landwirtschaft- 1974 - Leipzig
در زمینه شوزات استاندارد و شوزات استاندارد و شوزات استاندارد و شوزات استاندارد

Walter Kiel . 1962 - Pfanzliche Produktion in der
Sozialistischen
در زمینه شوزات استاندارد و شوزات استاندارد و شوزات استاندارد و شوزات استاندارد

Landwirtschaft - VEB .Deutscher- Landwirtschaftsverlag
در زمینه شوزات استاندارد و شوزات استاندارد و شوزات استاندارد و شوزات استاندارد

D.Klapp. 1968 -Lehrbuch des Acker - und Pflanzenbaues -
در زمینه شوزات استاندارد و شوزات استاندارد و شوزات استاندارد و شوزات استاندارد

Paul.parcy
در زمینه شوزات استاندارد و شوزات استاندارد و شوزات استاندارد و شوزات استاندارد

در زمینه شوزات استاندارد و شوزات استاندارد و شوزات استاندارد و شوزات استاندارد
در زمینه شوزات استاندارد و شوزات استاندارد و شوزات استاندارد و شوزات استاندارد
در زمینه شوزات استاندارد و شوزات استاندارد و شوزات استاندارد و شوزات استاندارد
در زمینه شوزات استاندارد و شوزات استاندارد و شوزات استاندارد و شوزات استاندارد
در زمینه شوزات استاندارد و شوزات استاندارد و شوزات استاندارد و شوزات استاندارد

جهت دریافت

کتابهای مفید و رایگان فارسی

و

مطالب متنوع

به سایت یکمین دات کام

www.1omin.com

مراجعه فرمایید.

باتشکر از توجه شما